

ଅମିତ @ ଅମ୍ବୁ

ବନାମ

ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ

ଅଗଷ୍ଟ 6, 2003

[ଖାଇ.କେ. ସଭରଖାଇ ଏବଂ ବ୍ରିଜେଶ କୁମାର, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିସ୍ୱୟ]

ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା, 1860:

ଧାରା 376 ଏବଂ 303 - ଜଣେ ନାବାଳିକାକୁ ବଳାହାର ଏବଂ ହତ୍ୟା -ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟଜନକ ଦିନରେ ପୀଡ଼ିତାଙ୍କୁ ଶେଷ ଥର ପାଇଁ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ସହ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା - ପରଦିନ ପୀଡ଼ିତାଙ୍କ ମୃତଦେହ ମିଳିଥିଲା - ଅଭିଯୋଜନ ପକ୍ଷର ମାମଲା ଡାକ୍ତରୀ ପ୍ରମାଣ, ପୂର୍ବଦିନ ଝିଅଟିକୁ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ସହ ଦେଖିଥିବା ଏବଂ ପରଦିନ ତାହାର ମୃତଦେହ ଦେଖିଥିବା ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ବୟାନ, ତଥା ବିଭିନ୍ନ ବସ୍ତୁର ଉଦ୍ଧାର ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥିତ ହୋଇଛି -ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଦୋଷସିଦ୍ଧି ସହ ମୃତ୍ୟୁଦଣ୍ଡ ଏବଂ ଧାରା 376 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ 10 ବର୍ଷର ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା -ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେଲା - ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହେଲା, ଡାକ୍ତରୀ ପ୍ରମାଣ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତାବିତ ମୃତ୍ୟୁ ଠିକ୍ ସେହି ସମୟରେ ଘଟିଥିଲା ଯେତେବେଳେ ମୃତକ ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଶେଷ ଥର ପାଇଁ ଏକାଠି ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା -ସିଆରପିସି ର ଧାରା 313 ଅନୁଯାୟୀ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯାଇଥିବା ନିଜ ବିବୃତ୍ତିରେ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ସ୍ୱତ୍ୱାକରଣ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇନାହିଁ -ତାଙ୍କର ପ୍ରତିରକ୍ଷା ହେଉଛି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସ୍ୱୀକାର ଉପରେ ଆଧାରିତ -ଧାରା 302 ଏବଂ 376 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଦୋଷସିଦ୍ଧି ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ତାହାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରାଯାଇଛି -ଦଣ୍ଡାଦେଶ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଘଟଣା ସମୟରେ ଅଭିଯୁକ୍ତର ବୟସକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ, କୌଣସି ପୂର୍ବ ଘୃଣ୍ୟ ଅପରାଧର କୌଣସି ନଜିର ନଥିବାରୁ କିମ୍ବା ସେ ସମାଜ ପାଇଁ ବିପଦ ହେବ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ନଥିବାରୁ, ଦଣ୍ଡାଦେଶକୁ ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଆଜୀବନ କାରାଦଣ୍ଡରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଛି - ଏହି ମାମଲା ବିରଳରୁ ବିରଳତମ ମାମଲା ବର୍ଗରେ ପଡ଼େ ନାହିଁ - ପାରିପାଶ୍ୱିକ ପ୍ରମାଣ - ଦଣ୍ଡାଦେଶ ।

ମୋହିବୁର ରହମାନ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ ଆସାମ ରାଜ୍ୟ, [2002] 6 ଏସ.ସି.ସି. 715, ଏହା ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖାଗଲା ।

ଫୌଜଦାରୀ ଅପିଲିୟ ଷ୍ଟେଟ୍ରାୟ୍‌କାରିତା : ଫୌଜଦାରୀ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 376/2003 ।

ନିଷ୍ପତ୍ତିକରଣ ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା 1/2002 ରେ ଫୌଜଦାରୀ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 625/2002 ରେ ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର 4.2.2003 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଅପିଲକାରୀ ପାଇଁ ଏମ୍.ଆର୍. ଡାଗା, ସି.ଆର୍. ଠାକୁର ଏବଂ ଆର୍.ଏସ୍. ଲାମ୍ବାଟ୍ ।

ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ ରବୀନ୍ଦ୍ର କେଶବ ରାଓ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ନିମ୍ନଲିଖିତ ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ପ୍ରାୟ 11-12 ବର୍ଷ ବୟସର ଏବଂ ଷଷ୍ଠ ଶ୍ରେଣୀର ଛାତ୍ରୀ ଥିବା ମୃତକଙ୍କ ମୃତଦେହକୁ 29 ମାର୍ଚ୍ଚ, 2001 ତାରିଖ ଅପରାହ୍ନ ପ୍ରାୟ 3.45 ବେଳେ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.1 ପ୍ରଥମେ ଦେଖିଥିଲେ । ସେ ତୁରନ୍ତ ଏହି ବିଷୟରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଥାନାକୁ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ । ତାଙ୍କର ମୌଖିକ ବିବୃତିକୁ ଲିଖିତ ଭାବେ ଅର୍ଥାତ୍ ଏଫ୍.ଆଇ.ଆର୍. ପ୍ରଦର୍ଶ ସଂଖ୍ୟା 28 ରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯାଇଥିଲା ।

ପ୍ରଦର୍ଶ 28 ରେ ଉଲ୍ଲେଖ ହୋଇଛି ଯେ 29 ମାର୍ଚ୍ଚ, 2001 ତାରିଖରେ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.1, ଅଜୟ (ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.11)ଙ୍କ ସହିତ ମଇଁଷିମାନଙ୍କୁ ଚରାଇବା ପାଇଁ “ଗାଇମୁଖ” ନାମକ ଏକ ସ୍ଥାନର ପଛ ପାର୍ଶ୍ବକୁ ଯାଇଥିଲେ । ଗୋଟିଏ ମଇଁଷି ନିକଟସ୍ଥ ଏକ ଜରାଜୀର୍ଣ୍ଣ ଅଟ୍ଟାଳିକାକୁ ଚାଲିଯାଇଥିଲା । ସେହି ପଶୁଟିକୁ ବାହାର କରିବା ପାଇଁ ଭିତରକୁ ଯିବା ସମୟରେ, ସେ ଜଣେ ସ୍କୁଲ ଛାତ୍ରୀଙ୍କ ମୃତଦେହକୁ ବିଦ୍ୟାଳୟ ପୋଷାକ ପରିଧାନ କରି ଚିତ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଥିବା ଦେଖିଥିଲେ । ସେ ପୋଲିସକୁ ଖବର ଦେଇଥିଲେ । ଦୁଇ ପୋଲିସ ଅଧିକାରୀ ତାଙ୍କ ସହିତ ଘଟଣାସ୍ଥଳକୁ ଆସିଥିଲେ । ଉକ୍ତ ଅଜଣା ବାଳିକାକୁ ସେ ପୂର୍ବଦିନ ସେହି ଅଞ୍ଚଳର ଜଙ୍ଗଲରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖିଥିଲେ ଯେଉଁଠାରେ ସେ ସାଧାରଣତଃ ପଶୁମାନଙ୍କୁ ଚରାଇବାକୁ ଯାଆନ୍ତି । ସେହି ସମୟରେ ସେ ଜଣେ 20 ବର୍ଷ ବୟସ୍କ ବାଳକ ସହିତ ଥିଲେ । ସେ ସ୍କୁଲ ବ୍ୟାଗ ଧରିଥିଲେ । ସେହି ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.11 ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.1 ସହିତ ଥିଲା । ବାଳକଟିର ବର୍ଣ୍ଣନା ମଧ୍ୟ ଦିଆଯାଇଛି । ଉକ୍ତ ବାଳକଟି ତାଙ୍କ ସହିତ ରେଞ୍ଜର ପ୍ରକାରର ସାଇକେଲ ନେଉଥିଲା । ପତରାଯିବା ପରେ ସେହି ବାଳକଟି ନିଜର ନାମ “ଗାନ୍ଧୀ” ବୋଲି କହିଥିଲା ଏବଂ ସାଙ୍ଗରେ ଥିବା ଝିଅଟିର ନାମ “ବିଦ୍ୟା” ଓ ସେ ତାହାର ଭଉଣୀ ବୋଲି କହିଥିଲା ଏବଂ ସେ ଆହୁରି କହିଥିଲା ଯେ, ତାଙ୍କ ପରିବାରର ଲୋକମାନେ ଦେବୀ ମନ୍ଦିରକୁ ଆସିବାକୁ ଥିବାରୁ, ସେ ବିଦ୍ୟାଙ୍କୁ ସିଧାସଳଖ ତାଙ୍କ ବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ନେଇ ଆସିଥିଲା । ଉଭୟଙ୍କୁ ରାସ୍ତାକୁ ଅଣାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସାଇକେଲରେ ବସି ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ । ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. 11 ଯେଉଁ ଝିଅଟିକୁ ଦେଖିଥିଲେ, ମୃତଦେହ ରୂପେ ମିଳିଥିବା ଝିଅଟି ସେହି ଝିଅ ହିଁ ଥିଲା । ତଦନ୍ତ ଫଳରେ 2001 ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ 29 ତାରିଖ ଅପରାହ୍ନ 11.00 ସମୟରେ ଅପିଲକାରୀଙ୍କୁ ଗିରଫ କରାଯାଇଥିଲା ।

ମୃତକଙ୍କ ବାପା ଏବଂ ଅପିଲକାରୀ ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ କାମ କରନ୍ତି । ମୃତକ ଏବଂ ଅପିଲକାରୀ ପରସ୍ପରକୁ ଜାଣିଥିଲେ । ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମୃତକଙ୍କ ହତ୍ୟା ପାଇଁ ଆଇପିସି ର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ଧର୍ଷଣ କରିଥିବା ଅପରାଧ ପାଇଁ ଧାରା 376 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ରଠନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେ ଉଭୟ ଅପରାଧରେ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ଦୌରା ଅଦାଲତ, ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ମୃତ୍ୟୁଦଣ୍ଡ ଏବଂ ଧାରା 376 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ 10 ବର୍ଷ ପାଇଁ ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟ ଅନୁଯାୟୀ, ସିଆରପିସି ର ଧାରା 357 ଅଧୀନରେ ପାଠିତାଙ୍କ ପିତାମାତାଙ୍କୁ

ସେମାନଙ୍କ ଏକମାତ୍ର କନ୍ୟା ସନ୍ତାନଙ୍କୁ ହରାଇବା ଫଳରେ ଭୋଗିଥିବା ମାନସିକ ଯନ୍ତ୍ରଣା, ବେଦନା ଏବଂ କ୍ଷତି ପାଇଁ 25,000 ଟଙ୍କା କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଆଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟ ଦ୍ଵାରା ଅପିଲକାରୀଙ୍କୁ ମୃତ୍ୟୁଦଣ୍ଡ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦଣ୍ଡାଦେଶ ଏବଂ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନକୁ ନିଷିଦ୍ଧ କରିଛନ୍ତି । ଏଥିରେ ବ୍ୟଥିତ ହୋଇ ଅପିଲକାରୀ ବିଶେଷ ଅନୁମତି ମଞ୍ଜୁରୀ ଉପରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦ୍ଵାରକ୍ଷ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ଯେଉଁ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଏବଂ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ବିଜ୍ଞ ଓକିଲଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ମଧ୍ୟ ବିବାଦିତ ହୋଇନାହିଁ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଭାବେ ପ୍ରଥମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇପାରେ । ଅପିଲକାରୀ ମୃତକଙ୍କୁ ଜାଣିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ବାପା ଏବଂ ମୃତକଙ୍କ ବାପା ସହକର୍ମୀ ଥିଲେ । ଅପିଲକାରୀ 28 ମାର୍ଚ୍ଚ, 2001ରେ ସକାଳ ପ୍ରାୟ 11.30 ସମୟରେ ମୃତକଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇଥିଲେ ଏବଂ ମୃତକ ବଡ଼ ଭାଇ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. 6ଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ବିବୃତ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ମୃତକଙ୍କ ବିଷୟରେ ପଚାରି ବୁଝିଥିଲେ । ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. 6 ଅପିଲକାରୀଙ୍କୁ କହିଥିଲେ ଯେ ମୃତକ ଜଣକ ବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ଫେରି ନଥିଲେ । ସିଆରପିସିର ଧାରା 313 ଅନୁଯାୟୀ ଅପିଲକାରୀ ତାଙ୍କ ବିବୃତିରେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇଥିବାର ସ୍ଵୀକାର କରିଛନ୍ତି । ମୃତକଙ୍କ ବାପା ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. 5 ତାଙ୍କ ଝିଅକୁ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଛାଡ଼ୁଥିଲେ ଏବଂ ସବୁଦିନ ପରି 28 ମାର୍ଚ୍ଚ, 2001 ସକାଳ ପ୍ରାୟ 7ଟା 30 ମିନିଟରେ ସେ ତାକୁ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଛାଡ଼ିଥିଲେ । ସେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ପାଖାପାଖି 12.00 ସ୍ଥାନରୁ ଘରକୁ ଫେରୁଥିଲେ । ସେହି ଦିନ ସେ ଫେରିନଥିବାରୁ, ମୃତକଙ୍କ ମାଆ ତାଙ୍କ ସ୍ଵାମୀଙ୍କୁ ଦୂର ସଂଚାର ଯୋଗେ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ । ସେ ଅଫିସରୁ ତୁରନ୍ତ ଘରକୁ ଫେରି ଆସିଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନେ ନିଜ ଝିଅକୁ ଖୋଜାଖୋଜି କରିଥିଲେ ଏବଂ ଶେଷରେ ତାଙ୍କୁ ନ ମିଳିବାରୁ, ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.5ଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଏକ ନିଖୋଜ ବିବରଣୀ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଅଭିଯୋଗପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଉପସ୍ଥାପିତ ମୌଖିକ ଏବଂ ଦସ୍ତାବିଜ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଉପରେ ବିଚାର କରି, ଦୌରା ଅଦାଲତ ଅପିଲକାରୀଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରମାଣଗୁଡ଼ିକର ବିସ୍ତୃତ ଏବଂ ତନ୍ତ୍ର ତନ୍ତ୍ର ଭାବେ ଯାଞ୍ଚ ପରେ, ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ଦୋଷସିଦ୍ଧି ଓ ଦଣ୍ଡାଦେଶକୁ ବଜାୟ ରଖିଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ, ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହୃତ ବିବରଣୀ – ପ୍ରଦର୍ଶ 57 ଏବଂ ସ୍କୁଲ ବ୍ୟାଗକୁ ପୋଡ଼ିବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ଦିଆସିଲି ଖୋଳ, ସାଇକେଲ ଇତ୍ୟାଦି ଉଦ୍ଧାର ହୋଇଥିବା ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଭରସା କରାଯାଇଛି । ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ କଥନରୁ, ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷର ମାମଲା ମୁଖ୍ୟତଃ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.1 ଏବଂ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.11ଙ୍କ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଉପରେ ଏବଂ ଏହି ଦୁଇ ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ବର୍ଣ୍ଣିତ ଶେଷ ଥର ଏକାଠି ଦେଖାଯାଇଥିବା ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ଆଧାରିତ ଥିଲା ।

ପୂର୍ବରୁ ଦେଖାଯାଇଥିବା ପରି, ମୃତକଙ୍କ ଶବ୍ଦ 29 ମାର୍ଚ୍ଚ, 2001 ରେ ଉଦ୍ଧାର କରାଯାଇଥିଲା । ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.1 ଏବଂ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.11ଙ୍କ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ, ଏହା ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି ଯେ ମୃତଦେହଟି ଜଙ୍ଗଲର ଏକ ଦୁର୍ଗମ ଅଞ୍ଚଳରେ ଥିବା ଜରାଜୀର୍ଣ୍ଣ ଘରରୁ ଉଦ୍ଧାର କରାଯାଇଥିଲା । ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହୃତ ବିବରଣୀ ଅନୁସାରେ, ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ଗଳା ଚିପି ହତ୍ୟା ଥିଲା । ଏହା ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶାଏ ଯେ, ମୃତକଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଯୌନ ଅତ୍ୟାଚାର

କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ପକ୍ଷ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହୃତ ବିବରଣୀକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିଛି । ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହୃତ ବିବରଣୀରେ ଥିବା କଥିତ ବିରୋଧାଭାସକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ତାହା ଉପରେ ଭରସା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଏକ ଯୁକ୍ତି ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିଲା । ବିଜ୍ଞ ଓକିଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ବିରୋଧାଭାସ ହେଉଛି ଯେ, ଏକପଟେ ବିବରଣୀରେ ମୃତଦେହରେ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ପତନର ଲକ୍ଷଣ ଥିବା କଥା ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି, ଅନ୍ୟପଟେ ସମସ୍ତ ଆଘାତକୁ ତାଜା ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ଆଘାତଗୁଡ଼ିକ ତାଜା ଥିଲା କି ନାହିଁ ତାହା ଚିହ୍ନଟ କରିବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନଥିଲା । ଅଧିକତ୍ର, ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହୃତ ବିବରଣୀକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଗଲା ପରେ, ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଏହା ସମ୍ପର୍କରେ ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ଦେବାର ସୁଯୋଗ ନ ଦେଇ, ସେଥିରେ ଥିବା ତଥ୍ୟକଥନଗୁଡ଼ିକୁ ସମାଲୋଚନା କରିବା ପାଇଁ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ପାଖରେ ଉଦ୍ବୁଦ୍ଧ ନୁହେଁ ।

ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ବିଜ୍ଞ ଓକିଲଙ୍କ ମୁଖ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପନା ହେଉଛି ଯେ, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୃତ୍ୟୁର ସମୟ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇନାହିଁ, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶେଷ ଥର ଏକାଠି ଦେଖାଯାଇଥିବା ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଅପିଲକାରୀଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବା ଅନୁମତିଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ । ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମୁଖ୍ୟ ପରିସ୍ଥିତି ହେଉଛି, ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.1 ଏବଂ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.11ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବର୍ଣ୍ଣିତ ଭାବରେ ତାଙ୍କୁ ମୃତକଙ୍କ ସହ ଶେଷ ଥର ପାଇଁ ଦେଖାଯାଇଥିବା ପରିସ୍ଥିତି । ଆମେ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.1 ଏବଂ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.11ଙ୍କ କଥନକୁ ଯତ୍ନ ସହ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିଛୁ । ସେମାନଙ୍କ ସାକ୍ଷ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସନୀୟ ଏବଂ ଭରସାଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ । ଏଥିରେ ସତ୍ୟତାର ସ୍ପଷ୍ଟ ଛାପ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ଏହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି ଯେ ସେମାନେ ମୃତକ ଏବଂ ଅପିଲକାରୀଙ୍କୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 28 ତାରିଖରେ ଦେଖିଥିଲେ, ଯାହା ପୂର୍ବରୁ ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି । ସ୍ପଷ୍ଟତଃ, ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.1ଙ୍କ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ ଉଭୟେ ସେଠାରୁ ଚାଲିଯାଇଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ପରିସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକ ଦର୍ଶାଉଛି ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ସେମାନେ ସେଠାରୁ ଚାଲିଯାଇନଥିଲେ । ପରଦିନ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.1 ପୁଣିଥରେ ମର୍ଦ୍ଦିମାନଙ୍କୁ ଚରାଇବା ପାଇଁ ସେହି ଅଞ୍ଚଳକୁ ଆସିଥିବା ବେଳେ, ସେ ମୃତକଙ୍କ ମୃତଦେହ ଦେଖିଥିଲେ, ତାହାପରେ ଏହି ଘଟଣା ବିଷୟରେ ପୁଲିସକୁ ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଥିଲା, ଏଫ୍.ଆଇ.ଆର୍. ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ପରି ତଦନ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ମଧ୍ୟ ପ୍ରମାଣ ପାଇଛି ଯେ ସାଧାରଣତଃ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.1 ପଶୁମାନଙ୍କୁ ଚରାଇବା ପାଇଁ ସେହି ଅଞ୍ଚଳକୁ ଯାଉଥିଲା ଯାହା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିନ ଅଞ୍ଚଳ ଥିଲା ଏବଂ ଏକ ଜରାଜୀର୍ଣ୍ଣ କୋଠା ମଧ୍ୟ ଥିଲା । ଏହା ଛଳ ଯୋଜନାରୁ ମଧ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ପ୍ରତୀତ ହୁଏ । ଘଟଣାର ସମୟ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇନାହିଁ, ତେଣୁ ଅପିଲକାରୀଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଶେଷଥର ଦେଖିଥିବାର ପରିସ୍ଥିତି ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ ବୋଲି ଯୁକ୍ତି ବିଷୟରେ, ପ୍ରମାଣ ଯାଞ୍ଚ କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି:-

"ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ, ଅଞ୍ଚଳଟି ସମଶୀତୋଷ୍ଣ ହୋଇଥିବାରୁ, ମୃତ୍ୟୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଶରୀର କଠିନତା ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରାୟ ଦୁଇରୁ ତିନି ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଥାଏ । ଯଦି ଆମେ ଏହି ତୁଳନାକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରୁ, ତେବେ 30.03.2001 ତାରିଖ ସକାଳ 11.40 ବେଳେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହୃତ ପରୀକ୍ଷା ସମୟରେ ଡାକ୍ତର ଶରୀରରେ ମୃତ୍ୟୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ କଠିନତା ଥିବା ଦେଖିନଥିଲେ । ଏହାର ଅର୍ଥ

ହେଉଛି, ଯେହେତୁ ସମଶୀତୋଷ୍ଠ ଅଞ୍ଚଳରେ ମୃତ୍ୟୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ କଠିନତା ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଥାଏ, ତେଣୁ ମୃତ୍ୟୁର ସମୟ 28.03.2001 ତାରିଖ ଅପରାହ୍ନ 3.00ଟାରୁ 4.00ଟା ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା ଉଚିତ । କେବଳ ଏହି କାରଣରୁ ଯେ ଶବ ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ ବିବରଣୀରେ ମୃତ୍ୟୁର ସମୟ ଉଲ୍ଲେଖ ନାହିଁ, ଏହା ଏପରି ମାମଲା ନୁହେଁ ଯେଉଁଠାରେ ସ୍ୱୀକୃତ ମାନଦଣ୍ଡ ଆଧାରରେ ମୃତ୍ୟୁର ସମୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଆମର ବିଚାରପୂର୍ବକ ମତରେ, ଏହା ଏପରି କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତି ନୁହେଁ ଯାହା ଉକ୍ତ ଅପରାଧ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅଭିଯୋଜନ ପକ୍ଷର ମାମଲାର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରେ ।”

ମୃତ୍ୟୁର ସମୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଉକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଯେଉଁ ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ, ସେଥି ସହ ଆମେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସହମତ ।

ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ବିଜ୍ଞ ଓକିଲ ଏହି ଯୁକ୍ତି ପ୍ରତିପାଦନ କରିବା ପାଇଁ *ମୋହିବୁର ରହମାନ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ ଆସାମ ରାଜ୍ୟ*, [2002] 6 ଏସ୍.ସି.ସି. 715 ରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଛନ୍ତି, ଯେଉଁ ଖଣ୍ଡପୀଠର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଆମ ମଧ୍ୟରୁ (ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ତ୍ରିଜେଶ କୁମାର) ଥିଲେ ଯେ କେବଳ “ଶେଷ ଥର ଏକାଠି ଦେଖାଯାଇଥିବା” ପରିସ୍ଥିତି ମାତ୍ରରୁ ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ପହଞ୍ଚିହେବ ନାହିଁ ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ହିଁ ଅପରାଧୀ କରିଥିଲେ । ଏହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ଯେଉଁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉପରେ ଭରସା କରାଯାଇଛି, ସେଥିରେ ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ଯେ, କେତେକ ମାମଲାରେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ମୃତକଙ୍କ ସହ ଶେଷ ଥର ଦେଖାଯାଇଥିବା ଘଟଣା ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଥିବା ସମୟ ଓ ସ୍ଥାନ ମଧ୍ୟରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିକଟତା ଥିଲା, ଜଣେ ବିବେକଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚିପାରେ ଯେ, ମୃତକ କିପରି ଏବଂ କେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କଲେ ତାହା ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ନଚେତ ସେହି ହତ୍ୟା ପାଇଁ ଦାୟୀ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲା ଏପରି ଏକ ମାମଲା, ଯେଉଁଥିରେ ଉପରୋକ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନୀତି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଏବଂ ମାମଲାର ପରିସ୍ଥିତି ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଉପରେ ଏକ ଗୁରୁତର ଦାୟିତ୍ୱ ଆରୋପ କରେ ଯେ ସେ ଏହାର ସନ୍ତୋଷଜନକ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଦିଅନ୍ତୁ, ଏବଂ ସେପରି ସ୍ୱୀକାରଣ ଦେବାରେ ବିଫଳ ହେଲେ ଦଣ୍ଡାଦେଶ ଭୋଗ କରିବେ । ସେହି ପରିସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକ ପୂର୍ବରୁ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୋଇସାରିଛି । କେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏପରି ଏକ ଅପ୍ରତିରୋଧ୍ୟ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ପହଞ୍ଚାଯାଇପାରିବ ତାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବ । ଏଠାରେ ଏହା ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି ଯେ, ମୃତ୍ୟୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 28 ତାରିଖ ଅପରାହ୍ନ 3ଟାରୁ 4ଟା ମଧ୍ୟରେ ଘଟିଥିଲା । ପ୍ରାୟ ସେହି ସମୟରେ ହିଁ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.1 ଏବଂ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.11 ମୃତକ ଓ ଅପିଲକାରୀଙ୍କୁ ଶେଷ ଥର ପାଇଁ ଏକାଠି ଦେଖିଥିଲେ । ଆମ ମତରେ, ଧାରା 302 ଏବଂ 376 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଯେଉଁ ଦଣ୍ଡାଦେଶ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିଲା, ତାହା ଯଥାର୍ଥ ଭାବେ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଉକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ନିଶ୍ଚିତ କରାଯାଇଛି ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରଶ୍ନଟି ହେଉଛି ଦଣ୍ଡ ବିଷୟରେ । ଅପିଲକାରୀ ଜଣେ ଯୁବକ ଥିବା କଥାକୁ ବିଚାର କରି, ଘଟଣା ସମୟରେ ତାଙ୍କ ବୟସ ପ୍ରାୟ 20 ବର୍ଷ ଥିଲା; ସେ ଜଣେ ଛାତ୍ର ଥିଲେ; ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପୂର୍ବରୁ କୌଣସି ଜୟନ୍ତ ଅପରାଧର ଜ୍ଞାତ ତଥ୍ୟାବଳୀ ନାହିଁ; ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁଦଣ୍ଡ ନ ଦିଆଗଲେ ସେ ସମାଜ ପାଇଁ ବିପଦଜନକ ହେବେ

ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ନାହିଁ । ଯଦିଓ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା କରାଯାଇଥିବା ଅପରାଧ ତୀବ୍ର ନିନ୍ଦାର ଯୋଗ୍ୟ ଏବଂ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜଘନ୍ୟ ଅପରାଧ, ତଥାପି ମାମଲାର ସମସ୍ତ ତଥ୍ୟ ଓ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ସମସ୍ତିଗତ ଭାବରେ ବିଚାର କଲେ, ଏହି ମାମଲାଟି ବିରଳରୁ ବିରଳତମ ମାମଲା ବର୍ଗରେ ପଡ଼େ ବୋଲି ଆମେ ଏହା ମନେ କରୁନାହୁଁ । ଆମେ ଆଶା କରୁଛୁ ଯେ ଅପିଲକାରୀ ଏକ ଶିକ୍ଷା ପାଇବେ ଏବଂ ଆଜୀବନ କାରାଦଣ୍ଡ ଭୋଗୁଥିବା ସମୟରେ ସେ କ'ଣ କରିଥିଲେ ସେ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇବେ । ସମସ୍ତ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ସାମଗ୍ରିକ ଭାବରେ ବିଚାର କରି, ଆମେ ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରୁଛୁ ଏବଂ ଆଇ.ପି.ସି. ର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଅପିଲକାରୀଙ୍କୁ ମୃତ୍ୟୁଦଣ୍ଡ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଆଜୀବନ କାରାଦଣ୍ଡ ପ୍ରଦାନ କରୁଛୁ । ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟକୁ ବଜାୟ ରଖାଯାଏ । ଏହି ଅପିଲକୁ ଏହି ସୀମିତ ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି ।

ଆର୍.ପି.

ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା ।

ଅସ୍ପୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:

ସୁବୋଧ ରାଉତ,
ଉପବିଭାଗ ଅଧିକାରୀ (ଅନୁବାଦ),
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।